
Вивчаємо повість «Блакитна дитина» А. Дімарова

7 клас

Оксана Бойко,

*учитель української мови та літератури
загальноосвітньої школи I–III ступенів № 2*

Педагогічне кредо:

*Вимогливість до учнів у поєднанні з повагою
до їхньої особистості.*

Тема: Риси характеру головного героя повісті
Анатолія Дімарова «Блакитна дитина», стимули його
поведінки.

Мета: охарактеризувати головного героя повісті
А. Дімарова «Блакитна дитина»; дослідити, як форму-
валися життєві принципи Толі, як його риси характеру

розкривалися у різних життєвих ситуаціях; розвивати
вміння аргументовано висловлювати власні думки,
спостереження, виважено доводити своє бачення;
формувати кругозір, світогляд школярів; виховувати
почуття доброти, щирості, чуйності, вимогливості до
своїх вчинків, дій; прищеплювати пунктуальність,
інтерес до наслідків власної праці.

Цілі.

Учні знатимуть: риси вдачі головного героя;
основні стимули його поведінки.

Учні вмітять: характеризувати образ головного героя; складати цитатну характеристику Толика; аргументувати своє ставлення до персонажа, його поведінки; оцінювати власну діяльність.

Ім'я уроку: «Яке дерево, такі й віти, які батьки, такі й діти».

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: портрет А. Дімарова, портрет Толика, путівник, сигнальні долоньки для роботи в групі, стікери, пам'ятка «Як працювати в групі», картки оцінювання.

Форми, методи, прийоми, види роботи: бесіда, гра «Вірю – не вірю», технологія «Знайди помилку», слово вчителя, робота в групах, сенкан, гра «Шифрувальник», «незакінчене речення».

Хід уроку

I. Мотиваційний етап

1. Забезпечення емоційної готовності до уроку.

— Доброго дня, діти! Рада всіх вас вітати. Коли я йшла до школи, то мене не полишала думка, що сьогодні п'ятниця, 13-е.

— А ви вірите в прикмети? (Відповіді учнів.)

Ще коли я була ученицею, завжди збувалася єдина прикмета: якщо не вивчиш урок, то тебе обов'язково запитають, а ще гірше – отримаєш двійку.

Пропоную вам обмінятися зошитами і записати побажання один одному на урок, щоб передбачити, чи збуваються **гарні** прикмети. А я вам теж запишу на дошці свої побажання на урок. (Учні обмінюються зошитами і записують побажання один одному, а я на дошці записую формулу успіху: *Гарний настрій + активна діяльність = відмінний результат. Після цього учні озвучують записані побажання, а я коментую формулу успіху.*)

Думаю, у вас настрої покращився від отриманих побажань, тоді час додати активної діяльності.

2. Актуалізація суб'єктного досвіду й опорних знань.

а) Аналіз висловлювання про А. Дімарова.

— Про кого з українських письменників Михайло Слабошпицький сказав: «Він схожий на свої твори, а його твори — на нього»? (Про А. Дімарова.)

— Прокоментуйте, будь ласка, ці слова.

(Відкриваю дошку, де на одній із сторінок портрет письменника.)

б) Перевірка рівня знань про письменника (гра «Вірю – не вірю»).

Чи вірите ви, що Анатолій Дімаров народився 5 травня 1922 р.? (Так.)

Чи вірите ви, що у дворі батька Анатолія Дімарова взимку на груші виростили ковбаси? (Так, тому що батько письменника вшив їх на гілочки груші, щоб створити дітям казку.)

Чи вірите ви, що Анатолій Дімаров організував разом з кількома юнаками партизанську групу? (Так.)

Чи вірите ви, що Анатолій Дімаров при народженні мав інше прізвище? (Так, прізвище його батька Гарасюта, але мати була змушена поміняти дітям прізвище, щоб врятувати їх від переслідувань радянської влади.)

Чи вірите ви, що письменник колекціонує... каміння? (Так.)

Чи вірите ви, що письменник сьогодні проживає у Львові? (Ні, він проживає у Києві.)

2. Перевірка знання тексту (технологія «Знайди помилку»). Учні знаходять недоречності у реченнях, виправляють їх.

«І тиче пальцем у сторінку щоденника, де стоїть «двійка» або навіть «трійка», схожа на чорного лебедя ...» (правильно — на «злющого шершня»).

«Я, може, і не наважився б полізти в сад до дядька Матвія, якби не друг Ванька («однокласниця Оля з чудернацьким прізвищем — Чровжова»).

«Учителька розтулила рота, збираючись, мабуть, запитати, що то за Микитка такий, як собака (вуж), почувши своє ім'я, сам виставив до неї цікаву голівку».

«З усіх сил намагаюся притримати язиком жабеня і — випльовую (ковтаю) його разом зі слиною».

«Пам'ятаю, як узимку, на великій перерві, наш шостий (п'ятий) «Б» воював із шостим «А».

«Ще заздалегідь по всьому селу розклеїли величезні афіші, у яких повідомлялося, що буде показана п'єса В. Симоненка «Цар Плаксій та Лоскотон» (Івана Франка «Украдене щастя»).

(Кожна правильна відповідь за гру «Вірю – не вірю» і технологію «Знайди помилку» оцінюється в 0,5 бала. Обмін зошитами, взаємоперевірка.)

— Молодці! Я думаю, що ми сміливо можемо вирушати далі.

II. Цілевизначення та планування

1. Оголошення й аналіз теми та мети уроку.

2. Цілевизначення і планування роботи.

Прочитайте уважно тему уроку і скажіть, про що б ви хотіли дізнатися на сьогоднішньому уроці? Чого навчитися?

У вас на партах лежать путівники, які допоможуть у роботі. Уважно подивіться на цілі уроку. Чи збігаються вони з вашими, щойно зазначеними цілями? Позначте уже названі і доповніть власними.

Отже, на сьогоднішньому уроці ми дізнаємося, які риси вдачі мав головний герой, визначимо основні стимули його поведінки; навчимося характеризувати образ головного героя, складати його цитатну характеристику, аргументувати своє ставлення до персонажа, його поведінки, оцінювати власну діяльність.

III. Опрацювання навчального матеріалу

1. Слово вчителя. Скажу по секрету, що я вам дуже заздрю, адже ваше життя, я впевнена, сповнене пригод, цікавих життєвих ситуацій. Ви активні, постійно жартуєте, сперечаєтесь, бешкетуєте, радієте. Кожна хвилина вашого життя – це нестримний вир емоцій. І що цікаво, більша частина усіх пригод відбувається в школі.

— Як ви вважаєте, чи впливають ваші дії, вчинки на оточення?

— А чи впливає оточення на ваші дії і вчинки?

Ми вже познайомилися зі змістом повісті «Блакитна дитина», знаємо, які пригоди пережив наш герой, які витівки влаштовував і як потім отримував за них на горіхи. Сьогодні ми повинні дослідити, як формувались риси його характеру. Можливо, його помилки навчать вас, чого робити не можна.

Отож давайте спробуємо розібратися, хто ж такий Толя – бешкетник чи добра душа? Попрацюємо в групах.

2. Робота в групах над змістом твору.

Кожній групі пропонується частина тексту (окремий розділ), з якої учні вибирають цитати і готують повідомлення про те, які риси характеру проявляються у Толі в різних життєвих ситуаціях, які з цих рис свідчать про те, що він бешкетник, а які про те, що Толя – добра душа.

Секретар групи прикріплює до аркушів ватману стікери синього і рожевого кольорів з написаними рисами характеру Синій колір – негативні риси хлопчика, а рожевий – позитивні. Групи, які не відповідають, уважно слухають і за допомогою сигнальних

долоньок «**Не погоджуюсь**», «**Маю доповнення**» (червоний колір), «**Погоджуюсь**», «**Ідемо далі**» (зелений колір) визначають подальші дії. „Червоні долоньки” дають змогу учасникам інших груп заробляти додаткові бали, які фіксуються в рейтинговій таблиці.)

Завдання для груп:

I група – 2 розділ,

II група – 4 розділ,

III група – 5 розділ,

IV група – 7 розділ,

V група – 11 розділ.

3. Озвучення результатів напрацювань, підбиття підсумків.

— Отже, підсумуємо: який він – Толя? (Висновок: Толя – бешкетник з доброю душею.)

— Від кого Толик успадкував основні риси свого характеру?

4. Оцінювання роботи груп.

5. Коментар епіграфа уроку.

6. Фізкультхвилинка

Хто сміливий – руки вгору,

Хто веселий – посміхнись.

Хто весняну любить пору,

Взявшись в боки, піднімись.

Сядьте ті, хто любить кашу,

Далі ті, хто любить спати.

Встаньте ті, хто хоче в школі

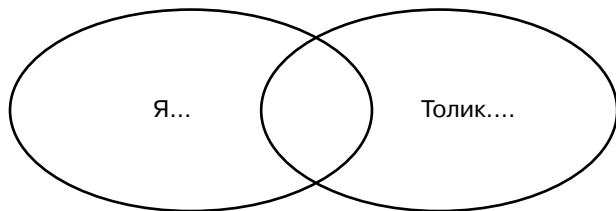
Завжди аж 12 мати.

Тож вперед, хутчіш до праці!

Сядьте, будем малювати!

7. Складання порівняльної характеристики «Я і Толя» (діаграма Вена).

Учні заповнюють «своє» коло і «коло Толика». Схожі риси характеру, особливості поведінки вписують у спільний сектор.

8. Зачитування, коментар, висновки.

9. Пошук відповіді на проблемне питання: «Чи цікаво було б жити у світі, де усі мали б лише схожі риси характеру і не мали відмінностей?»

10. Складання сенкана.

Приклад:

Толик

Життєрадісний, неслухняний

Навчається, фантазує, співпереживає

Йому властиве почуття гумору

Блакитна дитина?!

IV. Рефлексивно-оцінювальний етап

1. Рефлексія досягнення цілей.

— Давайте ще раз повернемося до наших цілей, поставлених на початку уроку. Чи досягнули ви їх? Над чим ще треба попрацювати?

2. Рефлексія процесу і результатів діяльності («незакінчене речення»).

«Для мене на сьогоднішньому уроці найважливішим було ...»

«Найцікавішим на уроці було ...»

«Я молодець, бо ...».

Домашнє завдання.

Обов'язкове загальне: охарактеризувати образ Толика за планом на с. 222 підручника.

Обов'язкове на вибір: написати твір-роздум «Чи можна вважати Толика «блакитною дитиною?» або придумати ще одну цікаву пригоду для Толика.

За бажанням: намалювати ілюстрацію до твору А. Дімарова «Блакитна дитина».

ПУТІВНИК

Епіграф: «Дімаров схожий на свої твори, а його твори – на нього»

Михайло Слабошпицький

Тема: Риси характеру головного героя повісті Анатолія Дімарова «Блакитна дитина», стимули його поведінки.

Мета: охарактеризувати головного героя повісті А. Дімарова «Блакитна дитина»; дослідити, як формувалися життєві принципи Толі, як його риси характеру розкривалися у різних життєвих ситуаціях; розвивати вміння аргументовано висловлювати власні думки, спостереження; виважено доводити своє бачення, формувати кругозір, світогляд школярів; виховувати почуття доброти, щирості, чуйності, вимогливості до своїх вчинків, дій; прищеплювати пунктуальність, інтерес до наслідків власної праці.

Цілі:

Учні знатимуть: риси вдачі головного героя; основні стимули його поведінки.

Учні вмітимуть: характеризувати образ головного героя; складати цитатну характеристику Толика; аргументувати своє ставлення до персонажа, його поведінки; оцінювати власну діяльність.

1. Гра «Вірю – не вірю»

2. Технологія «Знайди помилку».

3. Робота в групах.

I група працює над 2 розділом,

II група – над 4 розділом,

III група – над 5 розділом,

IV група – над 7 розділом,

V група – над 11 розділом.

4. Фізкультхвилинка

5. Діаграма Вена.

Алгоритм проведення.

1. Заповнити «своє» коло і «коло Толика», вписувати: «Я...»; «Толик...»

2. Схожі риси характеру, особливості поведінки вписати у спільний сектор.

3. Зачитування, коментар, висновки.

6. Складання сенкана.

Схема:

1. Ім'я героя

2. Два прикметники

3. Три дієслова

4. Речення з 4-х слів

5. Синонім

7. Рефлексія («Незакінчене речення»).

1. Для мене на сьогоднішньому уроці найважливішим було ...

2. Найцікавішим на уроці було ...

4. Я молодець, бо ...

Д/з. Обов'язкове загальне: охарактеризувати образ Толика за планом на с. 222 підручника.

Обов'язкове на вибір: написати твір-роздум «Чи можна вважати Толика «блакитною дитиною?» або придумати ще одну цікаву пригоду для Толика.

За бажанням: намалювати ілюстрацію до твору А. Дімарова «Блакитна дитина».